

# MAŠK LIETUVA

NR. 70





Tik tas užsitarnauja laisvę ir gyvenimą,  
kuris kasdien dėl jų kovoja.

Goethe.



DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

## “MŪSU LIETUVA”

GALIMA ĮSIGYTI SĂO PAULO LAIKRAŠČIŲ  
KIOSKUOSE

ŠIOSE VIETOSE:

MIESTE prie pašto Avenida Săo Joăo  
PRAÇA DA SÉ viduryje aikštės kioske  
BOM RETIRO Rua Silva Pinto ir José  
Paulino kampas  
ESTAÇÃO DA LUZ prie įėjimo  
ESTAÇÃO DA LUZ prie tilto  
CASAS SĂO JORGE Rua Săo Caetano,  
526 ir 510  
MOÓCA prie autobuso 93 sust. vietos  
VILA ZELINA Largo Săo José prie au-  
tobuso sust. vietos.

Revista Litwana

NOSSA LITUANIA

Diretor Proprietario Responsável:  
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:  
AVENIDA ZELINA, 706 - VILA ZELINA  
SĂO PAULO

KORESPONDENCIJAI:

CAIXA POSTAL 371 - SĂO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00

KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5

ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

## Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI  
SPECIALUS PATARNAVIMAS  
PRIEINAMOS KAINOS

ALM. BARĂO DO RIO BRANCO, 786 S. PAULO

### D Ē M E S I O

Kaikurie "M. L." skaitytojai ir ben-  
dradarbiai, siųsdami korespondenci-  
ją "M. L." Redakcijai ar Administra-  
cijai, nesinaudoja mūsų pašto dėžu-  
te 371, bet gatvės adresu.

Norime atkreipti dėmesį, ir atei-  
tyje prašome žymėti tik pašto dėžu-  
tės 371 Nr., nes "M. L." Red. ir A. ribe-  
se paštas adresatams nepristatomas.



VIENINTELIAI ATSTOVAI  
GARSIOJO VANDENS  
LINDOYA

AL AUS VARYKLOS COLUMBIA S/A.

GAMINIŲ PLATINTOJAI

## IRMĂOS CARRIERI LTDA.

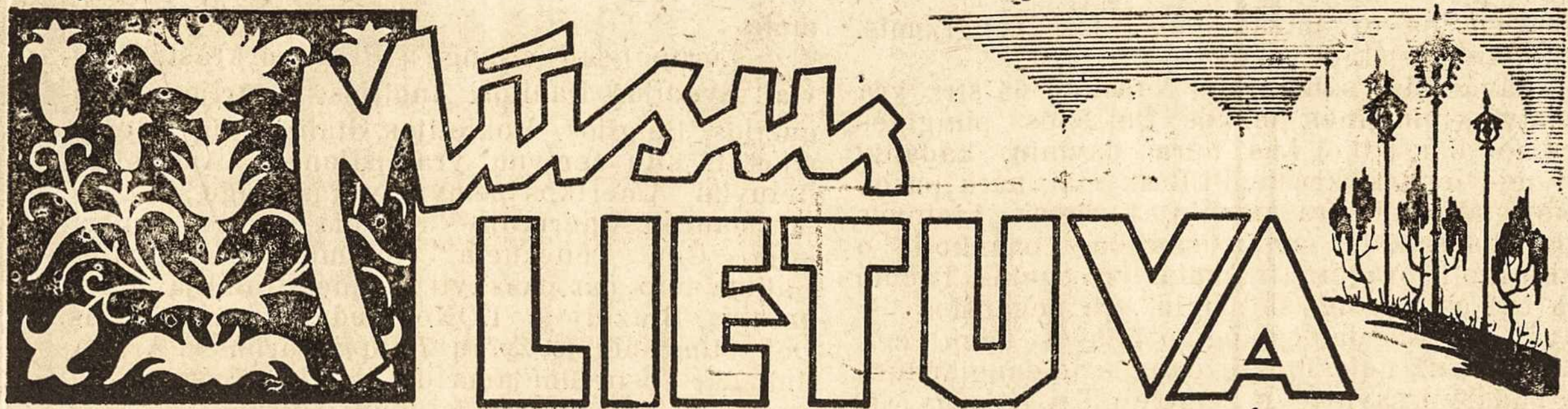
Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmo-  
gaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.

Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835  
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal 3967  
SĂO PAULO





DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1950 (III m.)

São Paulo (Brasil) Rugsėjo 2d. (Setembro)

Nr. 17 (70)

## PASAULIO LIETUVIŲ

# BENDRUOMENĖS REIKALU

(Iš pasikalbėjimo su VLIKo ir V. Tarybos pirminiuku prel. Mykolu Krupavičium).

Jau nevieną sykį šio laikraščio puslapiuose esame nagrinėję Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (trumpai vadinamos PLB) kūrimosi reikalus. Ta bendruomenė jau yra steigama įvairiose pasaulio vietose, kur gyvena lietuvių, ir niekas neabejoja, kokią didelę ir svarbią reikšmę ji suvaidins lietuvių reikalų sargyboje, jungdama viso pasaulio lietuvius į vieną vienetą. Brazilijos lietuvių organizacijose šis reikalas jau buvo tariamas, bet pakol kas dar nėra padaryta tvirtų ir aiškių nutarimų. Reikia manyti, kad šis klausimas ir toliau bus pas mus svarstomas ir bus imtasi priemonių ir būdų, kad ir Brazilijos lietuvių įsijungtų į šią bendruomenę kartu su visais kitais kraštais. Reikia pripažinti, kad gal dar nėra pakankamai šios bendruomenės tikslai ir uždaviniai išaiškinti, ir dėl šios priežasties mes džiaugiamės šia proga galėdami vėl paliesti šį klausimą, pasidalindami tomis mintimis, kurias VLIK pirmininkas prel. M. Krupavičius neseniai yra pareiškęs Eltos dendrabarbiui (Eltos biuletinis Nr. 8 (82) - 1950 m. rugpiūčio mėn. 10 d.).

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė turi virsti ta didžiąja lietuvių galybe, kuri padės išlaikyti tremtiniuose ir išeiviuose lietuvių ir padės greičiau ir lengviau mums laisvę laimėti. Vienas frontas ir viena vadovybė kaip visur daroma sunkiu karo metu. Nedelsdami ir netrukdydami to fronto oruanizavimą turime greičiau baigti.

To laukia Tėvynė, to laukia ir mūsų tautos svarbiausi interesai

«Kad nebūčiau blogai suprastas», pareiškė Myk. Krupavičius: «turiu pridurti, kad mūsų visų pagrindinis uždavinys yra tiesioginis Lietuvos laisvinimas. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė yra tik viena pagrindinių priemonių Lietuvai laisvinti šiomis aplinkybėmis».

Ar PLB yra politinė organizacija? Anaiptol. PLB turi du tikslus - pagrindinį ir atsitiktinį. Pagrindinis - lietuvių išlaikymas išeiviuose, o atsitiktinis - Lietuvos Laisvinimas. Atsitiktinis dėl to, kad Lietuvos okupacija yra atsitiktinis reiškinys, o išeivija, emigracija bus kaip ir buvęs nuolatinis, chroniškas reiškinys. Antra, Lietuvai laisvinti netik politika ar diplomatija yra priemonės. Lietuvai laisvinti priemonių yra daug ir įvairių: pradedant šluota ir baigiant kardū. Moteris, kuri netingi, paėmusi šluotą, apsisvarinti namuose ir apie namus, netiesioginiai taip pat prisideda prie Lietuvos laisvinimo, nes iš mūsų gyvenimo, buto ir mūsų elgsenos pasaulis sprendžia, ar mes esame kultūringa tauta. Lietuvos laisvinimo politikai vesti yra kiti organai - Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, mūsų diplomatinės atstovybės, Amerikoje - Amerikos Lietuvių Taryba, Argentinoje - Lietuvai išlaisvinti centras ir kiti.

PLB priemonės nebus politinės grynai prasme, bet tautiškai kultūrinės, socialinės, finansinės. PLB organizacija yra netik nepolitinė, bet juo labiau ne partinė ir net nepasaulėžiūrinė. Ji yra tik lietuviška ir lietuviška ta prasme, kad paliekama visa teigiamoji lietuviškojo gyvenimo



tekmė su jos organizacijomis, jos religijomis, politiniais susiskirstymais ir t. t.

Pagal PLB santvarkos Nuostatų 65 str. yra numatytos piniginės įmokos. Dėl šios piniginės paramos dar pakol kas nėra davinių, kadangi dar nei viename krašte PLB skyriai nėra pasistumėję taip toli. Yra žmonių, kuriems Lietuvos vadavimo reikalui sunku skatikas paaukoti, o prakortuoti, pragerti ir šimtai yra niekis. Tačiau visa tai, aš dar ligi šiol tikiu, yra negausios išimtys. Mes turėdami daugiau laisvės, negu mūsų broliai už geležinės uždangos ir daugiau turime padaryti savo tėvų žemelei. Tai pareiga, ne malonė. Nuo mūsų pasiaukojimo priklausys ir teisė naudotis laisvos Tėvynės gerybėmis. Nusipelnytą teisę mums teks sugrįžus įrodyti. Ne tas, kas patogiaus tremties laiką praleis užsieniuose ir kas daugiau pinigų susikraus, nusipelnys garbingo savo tėvynės sūnaus vardą, bet tas, kas tremtyje daugiau gero padarys lietuvių ir Lietuvai ir kas jiems daugiau paaukos ir pasiaukos.

Lietuvybės išlaikymas išeiviuose, ypač šiuo metu, kai Lietuvoje bolševikai iš kailio neriasi, kad greičiau ją išnaikintų iš pagrindų, ir kai senųjų mūsų išeivių tarpe ji labai susilpnėjusi, o kai kur net merdėjanti, yra darbas toks didelis, toks sunkus ir toks atsakingas, kad nei viena įtaiga, nei vienas žmogus to darbo neatliks. Čia reikalinga visų išmėtytų po visą pasaulį lietuviškų jėgų mobilizacija. Tai Pasaulio Lietuvių Bendruomenė PLB.

Kaip vyksta PLB organizavimo darbas? PLB organizacija jau yra atsistojusi ant savo stipresnių ar silpnesnių kojų beveik visuose kraštuose, kur mūsų žiniomis lietuvių gyvenama. Niekas neturi teisės nė vieno lietuvių neprileisti prie Lietuvos laisvinimo ir lietuvių išlaikymo darbo. Tai didžiausias kiekvieno lietuvių šio meto uždavinys. Nuo to, kaip jis tą uždavinį atliks, priklausys jo teisė įžengti į laisvąją šventuoju jos laisvintojų krauju gausiai aplaistytą Lietuvos žemę.

mele.

Europoj jau įsijungė į PLB šiu kraštų lietuviai: Švedijos, Danijos, Anglijos, Austrijos, Prancūzijos, Belgijos, Vokietijos, Italijos ir Šveicarijos. Iš kitų žemynų yra įsijungę - Australijos lietuviai, Amerikos žemyne yra įsijungę šie kraštai: šiaurės Amerikoje - Kanada, pietų Amerikoje - Čili, Venezuela, Kolumbija, Urugvajus. Galima taip pat pasakyti ir apie Braziliją ir Argentiją. Brazilijoje LOKo sudarymas sutartas. Dėl tolimesnių jo žygių žinių neturiu. Su Argentina dar susirašinėjama dėl kai kurių smulkmenų, bet mielai sutikta įsijungti į PLB.

Sunkiausia vyksta PLB organizavimas, kur yra senos išeivių bendruomenės. Prie jų priklauso ir JAV lietuviai. Ten pradžia buvo labai sunki, bet jau iš sustingimo taško klausimas išjudintas. Kietą poziciją PLB atžvilgiu užėmė senosios išeivijos vadai. Eiliniai tautiečiai į sukurtas PLB apylinkes pakalbinami stoja. Amerikos Lietuvių taryba sudarė iš 16 žmonių studijų komisiją - 8 žmonės iš senųjų išeivių ir 8 iš Luv. DP. Ta komisija tirs, kaip galima būtų priimtinu visiems būdu sudaryti PLB organizaciją JAV-bėse. Tylos ir gal ignoravimo ledai pralaušti. PLB reikalai pakrypo JAV-bėse į gerąją pusę. Reik manyti, kad netrukus kliūtis sudaryti vyriausiąjį laikinąjį PLB organizacinį komitetą atkris ir galima bus pradėti rengtis prie Pasaulinio Lietuvių Seimo šaukimo.

PLB, baigusios organizavimosi darbą. Švedijos lietuvių bendruomenė pirmoji išsirinko pagal nuostatus krašto tarybą. Vokietijos lietuvių bendruomenės laikinasis organizacinis komitetas savo naujai išrinktąją pirmąją krašto tarybą sušaukė pirmo posėdžio liepos mėn. 22 d. Kanados lietuvių bendruomenė pirmoji pradėjo rūpintis bendruomenės organizavimu pagal laikinus PLB santvarkos nuostatus ir prie tikslo eina sistematingai ir tvirtu, bet labai lėtu žingsniu, dėl to savo pirmenybę užleido kitiems. Ketvirtą vietą užims, manau Šveicarija.





# PAVERGTAI LIETUVAI

Petras Babickas

Niūri naktis nūn dengia tavo veidą,  
Tu taip toli, nors, kaip kančia — arti,  
Nutilo kanklės, laisvės saulė leidos,  
Paliko tik grandinės ir mirtis.

O, Lietuva! Mes kieti, kaip granitas,  
Negynėme tavęs, kaip protėviai, oi ne,  
Niūri naktis. Neaušta lauktas rytas,  
Tu — pasmerkta, našlaitė, kalinė.

Bet bus diena! Sugrius vergijos uolos,  
Aidės padangė džiugėsio garsais, —  
Pakilsi tu, šiandien skaudžiai parpuolus,  
Kai tavo sūnūs laisvės žygin eis.

Žygiuosime į švintantį rytojų,  
Skambės laukai nuo pergales dainos...  
Šventoj šaly lietuviškų artojų  
Greit laisvės saulė amžinai dienos.

## VIEŠKELIO DULKĖ

Mg. Vinkšnaitienė

Žemės vieškėliai raizgyti  
Kryžkelėmis nusagstyti.  
Man dalis tokia pamojo —  
Dulke vieškėliuos klajoju - - -

Šniokščia vėtros nuo kalnų,  
O su jom ir aš einu...  
Viesulai aptemdo saulę! —  
Koks tu dulkinas, pasauli!...

Murma mašinų motorai,  
Pilkos dulkės supas ore, —  
Didžiausi ratai net negali,  
Sumalti mažąją dulkele - - -

Sunkūs ratai vis dardės,  
Vėjuos vieškėliai dulkės,  
Taip klajosiu per dienas —  
Mano dalią kas supras? —

# TĖVIŠKĖS ŽEMELĖ

Jonas Aistis

Ikandin vis seka, lyg šešėlis —  
Lyg šešėlis tamsi, slėgianti mintis,  
Kad užnygė, lyg vartus užkėlė.  
Į tėvynę grįžti nedraugai pikti...

O sugrįžti noras nuolatos didėja  
Ir tolydžio smelkiasi į mus,  
Lyg žolynų kvapą, nuolat neša vėjas  
Gimtąją žemelę ir tėvų namus.

Tartum juodas varnas nusileist tykotų  
Iškapot akelių, tysant paslikam,  
Taip ir virš gimtinės mylimųjų plotų  
Suka juodos mintys Lietuvos vaikams.

Teka Nemunėlis, ašarom pasruvęs,  
Ir šilai dūsuoja aimana gilia.  
Tik laisvai negali atsidust lietuvis  
Anei pasiskusti kruvina dalia...

O pilka šilainė, o gelti smėlynai,  
Prakaitu pasotint jūsų negali...  
Kodėl, nedalinga ir brangi tėvynė,  
Mums tavoji laimė yra taip meili?

Nepajėgs išplėsti niekas iš krūtinės,  
Nebent tik išplėstų su pačia širdim —  
Nepakeis mums niekas mylimos tėvynės,  
Tai dėl to ir niekas jos mums neatims.

Jie išeis — nualinę kaip skėrės,  
Nenumirs — ji kaip žolynas atsities,  
Ir užgis tos gilios žaizdos atsivėrę,  
Mums išėjus iš vergijos ir nakties.

Eina metai neramaus laukimo —  
Niekas nepalaužė, niekas nepalauš,  
O nelaimė liks tik atminimas,  
Ir skaistesnis tautai rytmetis išauš.

Bet šiandieną seka, lyg šešėlis —  
Lyg šešėlis tamsi, slėgianti naktis,  
Kad užgynė, lyg vartus užkėlė,  
Į Tėvynę grįžti nedraugai pikti.





# TEN ANAPUS

Povilas Vorkėdas

Užvakar sužinojau, kad eigulis pas kuri (10) aš karo metu slapsčiausi nuo Gestapo, ir kuris rizikuodamas savo gyvybę mane saugojo, tapo suimtas. Kodėl jį suėmė, nežinau. Jau antrą dieną lakstau po visas įstaigas, kur tik galėjau, bet be pasekmių. Jokių žinių nei Kaune, nei Vilniuje, apie jį negavau. Ir šiandieną NKVD tarnautojas man aiškiai pasakė, kad nelysčiau kur manęs neprašo, jei nenoriu pats atsidurti ten, kur atsidūrė eigulis.

— Na, ką tu pasakysi, Barkau, apie tokį reikalą? — paklausė pabaigoje Ceikinas.

— Aš manau, kad tamsta geriau už mane žinai ir be mano pasakymo. Gal jis buvo įtartas priešvalstybine veikla - kaipo liaudies priešas?... -- pasakė Barkus.

— Ką jūs kalbat? Aš tą žmogų gerai pažįstu. Jis tiek daug gero man yra padaręs... O dabar suėmė ir gana. Aš netikiu, kad jis būtų koks nors liaudies priešas. Ne! — kalbėjo Ceikinas.

— Be priežasties negalėjo suimti! — pastebėjo Barkus.

Ceikinas atsikėlęs pradare duris ir įsitikinęs, kad koridoriuje nieko nėra ir jų niekas nekauso, atsisėdo ant lovos krašto visai arti Barkaus, ir pradėjo patylomis kalbėti:

— Jūs, Barkau, matyt, nieko nežinot. Ar tik taip nuduodat? Jūs pažiūrėkit, kas Kaune dedasi! Kiekvieną dieną išplėsiama iš gyvenimo tūkstančiai gyvybių, nieku nekaltų aukų, sąžiningų savo Tėvynei atsidavusių žmonių: paėmė eigulį Joną, areštavo Petrą, užvakar išvežė Jurgį, o šiandieną suėmė žmoną, du vaikus - juos pasiuntė į kokias tai NKVD kolonijas, butą užantspaudavo.

Fabriko direktorių suėmė, elektros sroties paėmė vyriausią inžinierių ir mechaniką, areštavo mūsų kiemo sargą - žinote, šitą senuką su žila barzda?... Sako, buvęs vokiečių šnipas, batišvių artelės meisterį ir sąskaitininką apskundė, kad galvoję padegti dirbtuvę, - juos taipogi suėmė tiesiai prie darbo.

Areštavo kleboną ir mahometonų mečetes maulą, rusų šventiką, žydų rabiną ir visą Igulio Bažnyčios chorą - apkaltindami būk tai meldėsi už žuvusius Tėvynės laisvės kovose...

Suėmė artistę Stankevičiūtę, Vilijampolės pradžios mokyklų visus mokytojus, miesto kapių prižiūrėtoją, autobusų kontrolį (sako, tarnavęs japonų žvalgyboje), batų valytoją invalidą su viena koja, kuris sėdėdavo prie kino «Odeon», vandentiekio taisytoją, batišvių ir daugybę kitų...

Tai gal jus pasakysite, kad visi tie žmonės buvo ar yra liaudies priešai? Man vistiek, draugas Barkus ką jūs pagalvosit apie mane. Aš jus gerai pažįstu ir kalbu atvirai...

Žinau, kad jūs neisit pranešti į NKVD. Čia jau ne liaudies priešai renkami, — tęsė toliau Ceikinas, — bet visi suimami ir išvežami. Visi

tie, kas tik įtariamas, kad galėtų galvoti kitaip, arba klausytis šito «kitaip», yra suimami ir naikinami.

Šimtai, tūkstančiai našlaičių, ašarų jūros ir nelaimingų žmonių motinų dejonės, nustelbiamos sunkvežimių ūžesio, — pasakojo Ceikinas.

Barkus nuleidęs galvą klausėsi Ceikino pasakojimo ir liūdnai galvojo:

— Svetimtautis, ir tas supranta ir stengiasi užstoti be jokios priežasties naikinamus žmones, su kuriais jis užaugo ir kurių zemėje gimė.

O tuo tarpu, kai kurie tikro kraujo lietuviai nenori šito išgirsti ir matyti. Dar blogiau: jie ne tik, kad negirdi savo brolių, seserų ir artimųjų dejonų - aimanų ir pagelbos šauksmų, bet savo aklame pamišime, raudonosios propagandos užhipnotizuoti, daugeliu atvejų padeda ir prisideda prie Kremliaus budelių kruvinojo darbo...

— Ilgai čia gyvensit šitame kambaryje? — paklausė Barkų Ceikinas.

— Nežinau, gal vieną ar dvi naktis pamiegosiu. — pasakė Barkus,

— Aš dar pabūsiu porą dienų Vilniuje. Noriu ta pačia proga sutvarkyti savo išvažiavimo dokumentus, — pasakė Ceikinas.

— Kur manai važiuoti? — paklausė Barkus.

— Kol kas, manau prisijungti prie į Lenkiją deportuojamų transporto, o paskui iš Lenkijos su kitais žydėliais bandysiu pasiekti Palestiną, — paaiškino Ceikinas.

— Lenkijoje nemanai pasilikti? — klausinėjo Barkus.

— Ne! Ten negeriau kaip čia. Visur tas pats, kur tik pasiekia Kremliaus grabšti ranka. O be to, noriu pamatyti mano atgimusią tėvynę - Palestiną. Lietuvoje prieš karą man gyventi buvo nebloga, jaučiausi čia kaip savo namuose, bet mano kraujas traukia mane į ten, kur guli mano protėvių kaulai. Tėvynė mane šaukia, ir aš važiuosiu tenai! — užbaigė Ceikinas giliai giliai atsidusęs.

Rytdieną, dešimtą valandą majoras nuvedė Barkų į atskirą NKVD užimamo pastato sparną. Koridoriuose, tartum, šmėklos slankiojo šen ir ten civiliai apsirengę ir uniformuoti enkavedistai. Majoras liepęs palaukti Barkui koridoriuje, pats kaž kur nuėjo. Visi įtartinais žiūrėjo į stovintį Barkų, bet niekas jo neužkalbino.

— Einame, — pasakė sugrįžęs majoras.

Barkus įėjo į didelę salę. Ant parketinių grindų persiški kilimai, prie sienos gražios spintos dokumentams ir kartotekoms. Kairiajame kampe didelis, masyvinis, rašomasis stalas. Liukusiniame fotelyje už stalo sėdėjo elegantiška civilinė eilute apsirengęs enkavedistas: vidutinio ūgio, pilnas, veidas apvalus, ūsai ir barzda skutami, pilkos akys, taisyklingos formos nosis, stori juodi antakiai, trumpo sprando.

Ant kėdės, priešais stulą, sėdėjo kitas enkavedistas leitenanto uniformoje.



— Draugas leitenante, patikrinkite jo lenkų kalbos žinojimą, — įsakė už stalo sėdintysis, rodyd mas į Barkū.

Už stalo sėdinčio, civiliai apsirengusio enkavedisto balsas skambėjo kietai. Tas balsas į Barkaus pasamoneį įsirėžė, tartum, šaltas plienas. Leitenantui besikalbant su Barkum, civiliai apsirengęs enkavedistas nenuleido nuo pastarojo akių. Įsitikinęs, kad Barkus laisvai ir be akcento kalbą lenkiškai, civilis - enkavedistas įbedė į Barkū savo pilkų, plieninių akių šaltąjį žvilgsnį, ir paklausė:

— Lenkų saugume dirbai?

— Ne!

— Lietuvių?

— Ne!

Barkui pasirodė, kad enkavedistas iš tikrųjų skaito jo mintis, taip susikoncentravęs jis žiūrėjo į Barkū. Jokiam saugume Barkus niekuomet nebuvo tarnavęs ir todėl atsakinėjo ramiai.

— Tačiau jei tu man meluoji - mes sužinosime... Jūs, turbūt, nenumanot į kokį NKVD skyrių patekote?

— Ne!

— Tas skyrius, kuriame jums dabar teks dirbti, vadinasi NKVD -SPSLR, pažodžiui skaitoma šitaip: NKVD Spec. skyrius Liet. Reikalams. — Sakydamas tuos žodžius, enkavedistas stebėjo Barkaus veido išraiškos pasikeitimą. Jis, turbūt, manė, kad nepaprastai nustebins pastarąjį. Barkus žiūrėdamas tiesiai enkavedistui į akis buvo šaltas ir ramus, kaip ledas. Nei viena gyslelė, nei vienas raumuo jo veide nekrustelėjo.

— Neužmirškite, kad čia visos žinios ateina, bet iš čia jokia žinia neišeina! Suprantama? — pasakė enkavedistas, įdėdamas į šiuos žodžius visą savo nepaprastos valios jėgos stiprumą.

Barkus netik suprato enkavedisto pasakytų žodžių prasmę, bet jis ją pajuto visa savo pasamone.

Po to, tas pats enkavedistas liepė Barkui pasirašyti trijuose lapuose pasižadėjimą, kuriame buvo parašyta, kad už paslapčių išdavimą arba norą pasišalinti jam nuo pavestų pareigų, bus baudžiama mirtimi.

— Čia yra tik vienos durys, per kurias tarnautojas įeina. Kitų durų, per kurias jis galėtų išeiti, nėra. NKVD tarnautojas savo pareigose pasilieka visam laikui, iki gyvos galvos. Tik mirtis gali atleisti jį nuo šitų pareigų. Aišku? — paklausė enkavedistas.

— Aišku! — atsakė Barkus tvirtu ir nepasikeitusiu balsu.

NKVD kadru skyrių viršininkas Barkū paskyrė vertėjo pareigoms. Jam buvo enkavedistų bendrabutyje paskirtas kambarys ir išduota leitenanto uniforma. Pirmąją savo NKVD tarnybos dieną Barkus turėjo laisvą. Jam buvo leista susitvarkyti asmeniškumus daiktus.

★

Mokytoja Simienė išvažiavus į Vilnių gelbėti savo sūnaus, iš enkavedistų nagų į namus jau nebegrižo.

Po savaitės laiko NKVD skyriaus viršininkas surinko jos menką mantą, užantspaudavo ir išsiuntė.

Miestelio gyventojai mokytojas Simienės likimo labai buvo sujaudinti ir visi patylomis tarp savęs įvairiai apie šį įvykį kalbėjo.

...Kartą mokytojos Raudos namų šeimininkė Barbė, atėjus pas valsčiaus sargienę pradėjo kalbėti:

— Tai man gaila mokytojos Simienės ir jos berniuko. Visai nekaltai prie jos prisikabino. Tokia padori moteris, kaip ji gražiai tą savo sūnų augino: Tiesiog malonu buvo žiūrėti į tą vaiką. Toks mandagus, toks klusnus!... O dabar. Dievas žino, ką su juo padarys tie liucipieriai. Dievo bausmė užėjo, ar ką jau... tik dingsta, tik nyksta žmonės, ir nežinai kaip ir kur. Tik žiūrėk, tai vieno, tai kito jau ir nėra! - - -

— Už griekus, už griekus, kūma, Dievas taip baudžia; tokie jau laikai, pasileidimas visur, nežino žmonės ką ir daro, užtat ir baudžia Dievas, — pritarė sargienė.

— Kad ir Dievas... kartais baudžia ne tą kurį reikia. Simienė, visi žinom kokia teisinga buvo, ir jai štai kokią kančią Dievulis paskyrė. O ką ir reikėtų nubausti, tai to Aukščiausias ir nemato. Turbūt, ir danguje teisybės nėra?... — paabėjo Barbė.

— Nekalbėk taip kūmute, mirtiną nuodėmę užtrauksi savo sielai; ir kaip taip gali piktžodžiauti, kad ir danguje jau teisybės nėra! Ar taip galima? — neva prieštaravo sargienė.

— Nepiktžodžiauju, kūma, ne, bet sakau teisybę. Kas ištvirkauja, nusideda, tai, rodos, taip ir reikia... nieko jam už tai.

Aną kartą, kaip buvau pas tave, kūma, grįžau vėliau į namus. Žinai, už sienos gyvena ta mokytoja Rauda. Ir tik pamanyk sau, kūmute, mano lova stovi prie pat sienos, girdėt viskas, kas jos kambary daroma. Atsiguliu, klausausi ir girdžiu, kad Raudos kambaryje kas šnabžda. Visą naktį negalėjau akių sumerkti, vis klausiausi. Aiškiai girdėjau, kad su vyriškiu kalbėjosi. Palauk, manau sau, vyras Sibire vargsta, nabagas, o tu čia su svetimais paleistuvais! Nemiegosiu, bet vistiek, manau sau, nuo manęs nepasislėpsi - pamatysiu kas pas tave buvo. Paleistuvė! Bet štai, ir pati nepajutau, kaip besiklausant mano imta ir užmigta.

Atsibudau, kai automobilis sužė prieš vartų. Puoliau į kiemą, bet jau buvo per vėlu - nepamačiau su kuo ji ten gulėjo.

— Gal neteisybė, kūma? — paabejojo sargienė.

— Kaip tai, ar aš kurčia, ar ką... imsiu ir meluosiu. Pati dar ją sutikau kieme ir paklausiau, kas buvo? «Niekas» — atsakė ir uodegą užrietus nuėjo sau. Net kalbėti nenori, paleistuvė, — karščiavoši Barbė.

Sargienė klausėsi ir iš jos veido buvo matyti, kad ji žino, kas tą naktį pas Raudą buvo. Tačiau nenorėjo to pasakyti savo kūmai. Bet paskutiniai Barbės žodžiai labai užgavo sargienę ir ji ėmė ginti Raudos garbę, nepagalvodama, kas iš to gali išeiti, ir kokios pasekmės bus toliau.

— Nesakytum, kūma, jei nežinai kas pas ją buvo, kad ji yra paleistuvė. Pati nežinai, ką kalbi! — protestavo sargienė.

— Ką kalbu, nežinau? Dar to tik betruko! Žinoma, kad koks nors kačapas prisiplakė, kas kitas bus. Padorus žmogus neis pas tokią — nenusileido Barbė.

— Kačapas, sakai? Ne, kūma, ne kačapas, o jos vyras, Jogaudas, sugrižo iš Sibiro ir buvo pas ją užėjęs. Matai, kaip griešini — šmeiždama nekaltą žmogų. Ir dar paleistuve vadini! O kokia ji paleistuvė, jei su savo vyru kalbėjosi?... Ar



pati neturėjai vyro, ar ką? — barė sargienė Barbė atidengdama visą Raudos paslaptį.

Raudos šeiminkė išgirdus tokią netikėtą žinią nežinojo ir ką beatsakyti, jos galvoje nuo staigmenos visai susimaišė posmai. Galų gale, atgavus šiaip taip kvapą, pradėjo su nepaprasta energija teirautis:

— Ar neklysti, kúmute? Negali būti!... kaip jis galėjo iš tain toli sugrįžti... kas matė? Netikiu, kúma, ne! Čia kokia nors klaida turi būti. Netikiu! Ne!

— Imsiu čia tave, kúma, ir apgaudinėsiu! Kas matė? Nagi, mano Marytė matė, — paaiškino sargienė.

— Kur?... kaip... kada?... kodėl?... Anksti? Ryta? Ar vėlai? — užduodavo Barbė sargienei klausimus vieną po kito ir visus kartu.

Tačiau sargienė susigriebė, kad jau per daug pasakė, mikliai išsisukinėjo nuo jai užduodamų klausimų.

Barbė pamačiusi, kad vistiek daugiau iš sargienės nieko nesužinos ir kad čia ne visa «tikroji teisybė», nulėkė tiesiai pas savo dukterį, pasitarti ką daryti. Jos duktė buvo kaip tariaitė pas kompartijos sekretorių Kozlovą. Ir šeiminkės duktė išklausiusi savo motinos pasakojimą apie Raudos vyro sugrįžimą iki galo, nedelsiant puolė prie Kozlovienės, prašydama pagalbos, kaip čia suradus — sužinojus «tikrą teisybę».

Kozlovienė, iš savo pusės, kreipėsi pas savo vyrą, kad tas padėtų ištirti keblią padėtį «tikros teisybės» beieškant.

Kozlovui to tik ir reikėjo. Pašaukęs Barbė ir dukterį prigrąsino joms, kad tos ir garso iš burnos apie Jogaudą sugrįžimą neišleistų daugiau. Kozlovo argumentas pletkininkėms labai svarbus ir jos toliau tylėjo, kaip užhipnotizuotos, nes gerai žinojo, kas joms grėšia už kompartijos sekretoriaus įsakymo sulaužymą.

Kozlovas gautą iš Barbės žinią perdavė NKVD skyriaus viršininkui. Pastarasis apie tai skubos keliu telefonu pranešė NKVD centralinei, iš kur gavo įsakymą suimti Barbė, jos dukterį, sargienę ir jos dukterį Marytę. Suėmimas turįs būti slaptas, kad neatkroptų vietos gyventojų dėmesio. Be to, nebalsiai ir atsargiai vesti tyrinėjimą toliau. Suimtasias skubiai pristatyti į Vilnių.

☆

Stalas, prie kurio sėdėjo Barkus, buvo užverstas Lenkijon perkeliama Lietuvos piliečių dokumentais ir laiškais. Barkui buvo pavesta tuos dokumentus išversti į rusų kalbą.

Pabeldė į duris.

— Draugas vertėjas! Jus kviečia tardytojas Rylkinas, — pranešė pasiuntinys.

Tardytojo Rylkino kambarys buvo antrame aukšte.

— Kam aš jam reikalingas? Turbūt, koks nors skubus vertimas, — galvojo Barkus eidamas koridoriais.

Barkus pabeldęs į duris žengė per slenkstį ir jis pajuto, kad jo širdyje kažkas sudrebėjo.

Tardytojas Rylkinas stovėjo prie lango. Jis žiūrėjo į Barkų, tartum, pamišėlis, negyvo akimis. Rylkinas buvo visai panašus į skerdiką. Sužliugusi figura, patinęs, išpurtes, balsas storas. Veide matėsi užsispyrimas. Kampuotas smarkas atsikišęs priekin, išbalęs, plaukai sutaršyti,

suspaustos, plonos lūpos.

Dešinėje rankoje laikė guminę lazda. Visa Rylkino figura buvo pasiruošusi ką nors pulti.

— Išverskite man šitą dokumentą! — pasakė Rylkinas paduodamas Barkui vieną popierį.

Barkus paėmęs popierį, apsisukęs norėjo išeiti.

— Kur jūs? Išverskite čia! Man vertimas reikalingas dabar.

Ant stalo voliojosi dokumentai, papkės, aplink peleninę — pelenai. Čia pat gulėjo nedidelis senas ceratinis, moteriškas rankinukas. Ir šalia rankinuko — fotografijos, laiškai ir dokumentai...

Tiršti tabako dūmai, nuorūkos ant grindų...

Rylkino išvaizda taip paveikė Barkų, kad jis net nepastebėjo moteriškos figūros, sėdinčios ant kėdės kampe. Moteris sėdėjo susisukus į kamuolį, ji miglotai pažvelgė į Barkų ir nuleido galvą.

— Barbė! — vos susilaikė Barkus neriktelėjęs balsu, pažinęs Raudos šeiminkę. — Kodėl ji čia? O kur Rauda? Nejaugi NKVD žino viską? Gal Rylkinas jau turi visas smulkmenas apie Jogaudą ir jį, Barkų? Gal tyčiomis pašaukė jį, Barkų, pas save ir tuojau pašauks sargybinius, lieps jį suimti. Barkaus žvilgsnis užkliuvo už ant sienos, virš Rylkino galvos, kabančio automato. Jis jau nutarė, ir ramiai atsisėdęs ėmėsi versti paduotąjį raštą.

Rylkinas iš lėto prisiartino prie Barbės: Jis žiūrėjo tiesiai į Barbė, kaip burininkas, savo pamišusio žmogaus akių žvilgsniu, tartum, ją norėjo užhipnotizuoti. Barbės rankos pradėjo drebėti. Barkui pasirodė, kad štai, štai, ji mirs iš baimės. Beprotiška baimė dar plačiau atidarė jos akis.

Dar sekundė ir Rylkinas sustojo ties Barbė, tartum, vanagas pasiruošęs ją sudraskyti. Barkui pasirodė, kad Rylkinas griebis Barbė ir suplėšys į gabaliukus.

— Taip, taip! — riktelėjo nelauktai Rylkinas.

Barbė, tartum, elektros srovė per ją būtų perbėgusi, visa sudrebėjo.

Rylkino balsas kilo ir griaudė:

— Aš nesuprantu, kodėl tu taip užsispyrusiai meluoji? Pasakyk, kodėl tu taip meluoji? Aš viską žinau! Supranti tu, kad aš viską žinau...

Barbė norėjo kažką pasakyti, bet žodžiai sustingo jos lūpose. Baimė suparalizavo jai gerkle. Vietoje žodžių, iš jos krūtinės išsiveržė neiški aimana, panaši į mirštančiojo dejonę.

Rylkinas pasitraukė nuo Barbės žingsnį atgal. Akimis jis tartum, stengėsi ją užhipnotizuoti.

Negeras nujautimas skverbėsi į Barkaus pasamone. Jis bijojo vieno: jeigu Rylkinas vėl pradės mušti Barbė, ji neišlaikys — pradės kalbėti. Nors Barkus nežinojo dar, ką Rylkinas nori išgauti iš Barbės, bet jis numanė, kad reikalas surištas su Jogaudą sugrįžimu.

Rylkinas vėl prisiartino prie Barbės.

— Klausyk, moterėle, — vėl riktelėjo jis. — Tu sakei, kad nieko nežinai apie mokytoją Raudą ir jos vyrą. O aš žinau, kad tu man meluoji. Tu viską žinai, bet užsispyrei ir nenori man pasakyti. Aš tau įrodysiu, kad tu meluoji.

Barkus suprato koks reikalas: Barbė buvo įtariama, kad ji žino apie Jogaudą sugrįžimą ir dabar tyčia nenori nieko tardytojui pasakyti.

(Bus daugiau)



# ŽVEJŲ DUKTĖ BANGUOLĖ

ANTANAS VAIČIULAITIS

(Tąsa iš 69 Nr.)

I. I

Praėjo keletas metų. Banguolė jau susilaukė dviejų sūnų ir dukrelės. Vaikai augo gražūs ir guvūs, tik ji pati nyko, ir niekas nematė jos linksmos. Ji dažnai sėdėdavo ant jūros uolų ir žiūrėdavo į vandenų platybes. Lankė ją Sigurdo giminė ir klausinėjo, ar jai ko neskauda, kad jos skruostai nublanko ir kad mėlynos jos akys taip gailiai žvelgia į tolybę. Iš pradžių vyras kasdien buvo su ja ir pasakojo apie savo protėvių žygius, ir apie savo žemę, ir apie kalnus, tokius aukštus, kad snieguotos jų viršūnės dangų remia. Jisai Banguolę puošė šilkais ir auksu, apstatė ją tarnais ir vis stebėjosi, kodėl jina nuliūdusi.

Sigurdas sėdo į laivą ir išplaukė į svetimas žemes.

Buvo giedri rudens diena. Pasiėmus sūnus du ir savo dukrelę, Banguolė išėjo ant marių kranto ir žiūrėjo, kaip vilnys pribėga ir dūžta į akmenų uolas. Tada, aukštai padange girksėdamos, į pietų kraštą nulėkė laukinės žąsys. Jos skrido tiesiai į tenai, kur anapus marių buvo Šventosios miestas ir žvejų kaimas, ir kur siūbavo trys aukštos pušys, po kuriomis Banguolė rymodavo vakarais. Ji regėjo kopas, o ir darželio vartus prie gimtinės pirkios, ir raudonus jurginių žiedus. Kada ji taip sėdėjo ir kada laukinių žąsų girksėjimas padangėje vis tolo ir silpo, jai dingojos, lyg štai atsiveria pirkios durys, išeina žila jos motušė ir prisidėjusi ranką prie akių, žiūri į kopas ir į girias, ar iš tenai neatbėgs josios vienturtė dukrelė. Ir vėl jina išvydo savo brolius žengiant jūros krantu ir savo tėvą jų tarpe, - ir visi jie lyg buvo tokie susirūpinę. Ji suprato, kad ir motušė, ir tėvas ir broliai - visi jie ilgstisi savo Banguolės. Laukinių žąsų girksėjimas nutilo žydroje padangėje, - ir josios sielą apėmė didelis liūdesys. Ji žiūrėjo į jūros plotus, o jos dvasia verkė ir aimanavo, ir šaukėsi anų tolimų vietų, kur ji maža bėginėjo ir kur giriose seni dievai gyveno.

Ašara nuriedėjo per jos skruostus, ir vyresnysis sūnus paklausė:

— Mamyte, ar tau ką skauda, kad verki?

— Nieko man neskauda. — atsakė jina, — tik man širdį gelia, kad esu be savo žemės ir be savo žmonių, ir kad sėdžiu štai viena su jumis ant svetimų krantų.

Ir ji pasakojo savo sūnams ir dukrelei apie tėviškės šalį, kur dabar šermukšnių uogos rasta, ir kur tokios gražios dainos skamba prie ežerų ir upių, ir kur sena jos motušė vartuose rymo, į vakarus žvelgdama.

Taip bepasakojant sutemo naktis ir užtekėjo mėnulis, didelis ir vaiskus. Jo spinduliai žėrėjo marių vilnyse, per vandenį tiesdami aukštinį tiltą, kurisėjo toli toli, ir anapus jūros baigėsi tamsia anga, lyg kokiais vartais į naują

žemę,

Banguolė kalbėjo savo vaikams:

— Kur baigiasi šisai aukso takas, tenai dunkso mažas žvejų kaimelis. Jame aš gimiau ir augau, ir buvau laiminga, bėgiodama po kopas.

Vėl prabilo vyresnysis sūnus:

— Mama, kai mes užaugsim ir būsim dideli, paimsime tave už rankų ir šiuo aukso taku žengsim aplankyti tavo namų ir tavo tėvų.

Ji priglaudė vaikus prie savęs ir grįžo atgalios, dar sykį žvelgdama į jūrą ir į tyvuliuojančius, kaip aukso juosta, vandenį.

Kai grįžo Sigurdas, jinai tarė jam:

— Tujen pakeli bures ir lankai tolimus kraštus. Ar nepasodintumei į laivą manęs ir mano vaikų ir ar nenuvežtumei į Šventosios uostą, kad galėčiau nusilenkti savo tėvui bei motinėlei ir parodyti savo genčiai mudviejų sūnus ir ir dukrytę maželę...

— Tujen pati nūnai esi motina, ir sakyki, ar tau ko trūksta mano rūmuose ir mano menėjel...

Jinai mąstė savo širdyje. Taip, man trūksta trijų pušų ant marių krašto, ir vakarinės žvejų dainos, ir švelnaus motynėlės paglostymo, ir tų tėviškės smilčių, kurios, risdamosios, taip tyliai šiulena, kai vėjas padvelkia.

Tada ji pakėlė akis į savo vyrą Sigurdą ir tarė:

— Ar tu supranti, kad man būtų gera, jei žinočiau, ar mano motušė sėdi prie ratelio verpdama, ir kokias dainas ji dainuoja.

Tai pasakiusi, Banguolė apsisuko ir nuėjo viena sau liūdėtą.

Slinko dienos, ir ji vis labiau menko. Vyras susaukė garsius daktarus, bet jie nenutokė, kaip Banguolę gydyti. Lankė ją didelė Sigurdo giminė ir stebėjosi, ko jinai vysta, kaip žolė, kada ją pakerta dalgio ašmuo. Pasišaukė žinuonius ir burtininkus. Jie virė žoles ir šakneles, kalbėjo kerėtojų žodžius, o Banguolė noko, kaip aguona: jos veidai buvo balti, akys įkritusios, ir jos žvilgsnis klajojo kažkur toli, labai toli.

Vieną dieną ji visai atsigulė, ir jau daugiau nebekėlė. Tyliuose namuose, kur visi pakuždomis šnekėjosi, ji ilsėjosi tarp mezginių ir šilkų, žiūrėdama į langą, pro kurį buvo matyti jūra, ir kartkartėmis krutindavo lūpas, lyg ką sakytų. Bet niekas negirdėjo, ką jinai ten sau kuždėjo. Ji nusigiedrydavo tik tada, kai pas ją atveddavo jos sūnu du ir dukrytę. Ji susisodindavo vaikučius ant lovos, glostydavo jų plaukus ir žandukus, ir pasakodavo jiems, kaip ji, maža būdama, bėgdavo į tėviškės miškus rinktis aviečių, kaip bitės tenai medų neša į dreves ir kaip laumės vakarais besimaudančios upių vandenyse. Ilgai ji jiems šnekėdavo apie savo žemės vasaras ir žiemas, ir apie debesis, ir perkūnus, ir apie žibutės žiedą, kuris pirmutinis prasikala po žiemos speigų. Ir ji dar bylojo, kaip miela ir gera klausytis, kada svirtis vakare girgžda prie šulinio,



ir kaip karvės mūkdamos grįžta iš lankos, - tada visas žvejų kaimas kvepėte kvepia pienu. Kvepia ir šienas, kada jį daužai pradalgėse, o tau viršum galvos čirena vyturėlis. Banguolė sekė jiems tėvų pasakas, ir dainavo dainas. kurių ji buvo išmokusi iš savo gimdyvės, kai ji prie ratelio sėdėdavo, siūlą traukdama.

Vieną kartą, kada jinai taip šnekėjo, ir kada jos sūnu du ir dukrelė klausėsi, ore suskam-bėjo daina. Banguolė pakilo guolyje ir klausėsi. Gatve tenaiėjo vyrai ir dainavo jos namų dainą apie juodą laivą, kuris išbėgo iš žvejų kaimelio, apie marių putą ir jūrų veršiukėlį, apie jaunąją sesutę ir žalią rūtą po pirkios langais.

Toji daina vis artėjo ir artėjo, ir kaskart darėsi skardesnė ir gražesnė. Banguolės širdis pašoko iš džiaugsmo: ji pažino, kad tenai žengė ir dainavo josios broliai ir josios mažų dienų draugai. Linksmi ir garsiai lalėdami, jie priėjo prie namų ir sušuko:

— Mes atkeliavome savo sesers Banguolės aplankyti. Daugel žemių apkeliavome, kolei patyrėme ją čia aukštoje pilyje gyvenant, sūnus ir ir dukterį auginant.

Jie, drąsūs ir linksmi, žengė per menes pas savo seserį Banguolę. Įėję, jie sustojo ir didžiai nustėjo.

Atitokę jie tarė:

— Kas tau yra, mūsų sesuo Banguolė? Mes tikėjome, tave rasią smagią ir skaisčiais veideliais, o tuje guli, kaip žolė pavytus.

Jinai atsakė:

— Ašai jūsų ilgėjus dieną ir naktį ir klausinėjau paukštelių, grįžtančių pavasari, ar nepralėkė pro Šventosios miestą ir žvejų kaimelį, ir ar motinėle jiems nesusakė žinios dukteriai Banguolei, kuri svečioj žemėj mini jos vardą.

— Nebėra jau mūsų motinėle, Ji jau nežiūri, palypėjusi ant kopos, ar jos sūnus grįžta iš marių. Gelta smiltele užbėrėm jos akis, - ji mirė neištūrėjus, kada tave žuvėdai išvogė.

Sudejavo Banguolė ir kalbėjo savo broliams:

— Kas nūn paguos mane, kada jau nė mintimi negalėsiu nubėgti pas savo motinėle ir pasiklausyti meilingų jos žodžių... Nėra man nei motinėle nei kopų smiltelės.

Atsakė jai broliai:

— Jinai liepė tau paduoti žemės sauja, jei gu kada rastume tave: motinėle tau paėmė ją iš mūsų tėviškės kopų.

Banguolė priglaudė savo tėvų žemę prie krūtinės ir pakuždėjo:

— O, gimtoji šilainės žemė, man nūnai bus lengviau mirti, tave prie širdies turint.

— Tujen nemirsi ir gyva būsi, — Jai kalbėjo broliai, — o jei nori, mes tave paimsim, tave ir tavo vaikus ir, pakėlę būres, parvešim į žvejų kaimą, kur maža bėginėjai ir kur viksva kopas tyliai šiulena.

— Miešai sėsčiau į jūsų juodą laivą ir per marias bėgčiau prie gimtino slenksčio, jei gu jėgų turėčiau. O, kad nors mirusią kas mane paguldytų tėvų žemėj, tenai, kur jūra dieną ir naktį ošia ir dainuoja, ir kur seni mūsų dievai po ažuolais rymo.

Septynias dienas ir septynias naktis broliai viešėjo pas savo seserį Banguolę ir pasakojo apie žvejų kaimą, apie žmones ir apie tai, kaip pušys siūruoja ir kvepia, kada vasaros saulė jas glamonėja. Jinai klausėsi jų šnekos, ir jos dva-

sia lyg gaivėjo, ir širdis jai džiaugėsi ir gyviau tviksėjo krūtinėje.

Kai išaušo aštuntas rytas, jie atsisveikino seserį ir tarė jai:

— Paliekame tave guvesnę, negu buvome radę. Mūsų brangi sesuo, tu pakilki iš patalo sveika ir atplauki su savo vyru ir vaikais aplankyti savo motulės kapo, ir savo seno tėvo, ir brolių, kurie tavęs laukia ir ilgstisi.

Ji nulenkė galvą ir tarė atsakydama:

— Taip, aš atlankysiu savo gentį ir savo žemę.

Jos broliai sėdo į juodą laivą ir, marių dainas dainuodami, grįžo į savo kraštą.

Jiems iškakus, Banguolė kurį laiką buvo linksma ir giedri. Tačiau ji geso ir merkėsi jausdama, kad jos dienos baigiasi.

Tada Sigurdas, pavaręs visus žinuonius, kerėtojus ir daktarus, didžiai nusiminęs atėjo pas Banguolę ir sušuko:

— Sakyk, ar aš tau buvau negeras, kad tuje nori apleisti mane, savo sūnus ir dukrelę!

— Ne, tu man buvai geras ir manemylėjai, ir manim rūpinaisi, — atsakė Banguolė.

-- Tai ko tuje palieki mano gentį ir rengiesi į daunos kraštą!

— Mano vyre Sigurdai, aš nežinau, kodėl mane dievai šaukia į savo šalį ir nori pasodinti ant vėlių suolo, kur ilsisi mano gentis ir mano motinėle. Aš tik žinau, kad jau pasibaigė mano dienos.

Jisai kalbėjo:

— Banguolė, tu man buvai brangi ir gera, ir sakyki, ką aš turėčiau daryti, kad tu nepasi-trauktumei nuo manęs ir mūsų vaikų?

Ji jam atsakė:

— Jei tu nori man visados būti geras, sušauki savo kilnią gentį, padėki mane į juodą laivą ir nuvežęs pakaski mane žvejų kaime šalia mano motinėle, kada manęs jau nebus.

Sušuko Sigurdas didžiu balsu graudodamas:

— Tu nemirsi ir neisi į vėlių kraštą! Aš kaukiu visus dievus ir visus žmones, kad tuje turi pasilikti mano namuose ir džiuginti mano ir vaikų širdis. - o tuje, kurią aš iš tolios šalies pagrobiau ir per marias ir per audras atsivežiau į savo namas ir į šias menes.

Ir jisai išėjo, šaukdamas prieš dievus ir žmones.

Banguolė mirė, kai pavasaris grįžo ir laukuose žydėjo gėlės. Ji ligi paskutinės valandos žiūrėjo į marias ir į dangų ir laukė, ar nepasirodys laukinės žąsys ir ar, nesugagens, ką jos, pralėkdamos, regėjo žvejų kaimely ir tėviškės žemėj.

Vieną dieną, kai ji taip laukė, lėtai sparnus vasnodamos, sugirksėjo laukinės žąsys. Liūdnas ir ilgesingas, ir kažkur į tolybes šiuokiantis buvo jų klegesys. Jų balsai pamažel nyko ir tilo, ir jų ligi paskutinio aido, kažkur debesyse nykstancio, klausėsi Banguolė.

Klausydamosi šių padangės balsų, ramiu džiaugsmu nusišypsojo jos lūpos, ir jinai sumerkė akis. Ji daugiau jau niekadoms neatsimerkė, ir niekas negalėjo pasakyti, ko jinai buvo nuslėpsojus.

Sigurdas sušaukė savo gentį ir tarė:

— Mes uždėsime mano žmoną Banguolę ant juodo laivo ir nuvešime į žvejų kaimą, kur jos motulė miegti. Gera ji man buvo ir graži, ir mes padarysime visą, ko jos širdis troško.



# LIETUVIAI PARAGVAJUJE

Iš Augsburgio DP stovyklos, Vokietijoje, pateko į Paragvajų inžinierius Jonas Ivanauskas su šešių asmenų šeima. Savo pažįstamiems į São Paulį jis parašė apie savo gyvenimą labai įdomių žinių, kurias čia ištraukomis perduosime «Mūsų Lietuvos skaitytojams. (Red.)

...Kai atvykome į Bremeną, mūsų jaulaukė 15-17.000 tonų olandų keleivinis laivas «Volemdam». Į kurį sukišo apie 1.700 - menonitų, o jų tarpe ir mūsų, taip vadinamų «Hutterianų» šimtinę.

Per Atlantą iki Buenos Aires turėjome 3-jų savaičių kelionę. Tik kelionoms valandoms buvome sustoję Kanarų saloje. Turėjau viltį užbaigti kelionę Buenos Airėse ir likti Argentinoje, tačiau įvyko kitaip - Buenos Airėse mūsų laivą aplankė Lietuvių komiteto pirmininkas, kuris padėjo visas pastangas išlaisvinti mus iš «Hutterianų», tačiau užsispyręs menonitų ir kelionės vadovas nesutiko mus išleisti iš laivo, kuris buvo saugojamas policijos. Mat, iš ankstyvesnių kelionių, jie turėjo geros praktikos, kai kelečiai šimtų menonitų, pabėgo iš laivo ir liko Argentinoje, nepasiekę Paragvajaus.

Taip, susidėjus aplinkybėms, su suspausta širdimi, nusivylę, buvome priversti tęsti savo kelionę iki Paragvajaus. Tolimesnė kelionė nuo Buenos Aires, iki «Hutterianų» jau mus nebeįdomino. Nusivylę savo viduje, likti Argentinoje, su pykčiu ir nuliūde stebėjome vargingas panoramas iš traukinių, iš laivo ir vėliau iš autobusų.

Nustoję ūpo galop pasiekiamo «Hutterianus». Apgyvendino, pradėjom dirbti, ilsėtis, valgyti. Po trumpo laiko praiškėjo, kad patekome į «komuną» kurioje visi netik dirba nedaug ir blogai, bet ir minti dar mažiau ir dar blogiau.

Maisto trūkumas, bendras katilas, mano susirgimas ir kitos blogybės, privertė mus trauktis iš jų ir sulaužyti įsipareigojimus išbūti pas juos 1 metus, - kitaip sakant, po 2-3 mėn. atsidūrėme Assuncione.

Sausio mėn. 25 d. 1949 m. išlipome iš laivukščio į Assuncioną - Paragvajaus upės pakrantę - be pinigų, be kalbos, be pažinties, be pasto-

Ir išplaukė juodas laivas į jūrų vandenį, ir liūdnai pleveno aukštai iškeltos būrės, kai žuvėdų vyrai vežė žvejų dukterį Banguolę į savo žemę ir į savo žmones.

Kai jie buvo netoli Šventosios ir brangių gimtynės krantų, išstiko didelė audra. Kiaurą naktį blaškėsi vėjai, žaibavo ir griaudėjo. Iš tamsių debesų pasikėlęs rūstusai Perkūnas trenkė į laivą ir nugramzdino į jūros dugną. Kai išaušo rytas ir nutilo vėtros, anoje vietoje, kur plaukė juodas laivas, nieko nebuvo matyti, net nė mažiausios skiedrelės, ant kurios žuvėdra galėtų nutūpti.

Ir nūnai tenai nieko nėra. Tik kai audros pakyla ir vilnis daužo vilni, žvejai giliai marių vandenyse girdi balsą vaitojant ir šaukiant. Jie sako, kad tai dejuoja žvejų duktė Banguolė ilgėdamosi savo žemės ir savo žmonių, savo židinio ugnies ir savo dievų.

gės - kaip žuvis išmesta į smėlio krantą. Daug liūdnų minučių praėjo - bet visa jau praėityje.

Sausio 28 d. 1949 m. suradau darbą, tikriau sakant - darbas mane surado. Ir šitas įvykis dar labiau sustiprino mano tikėjimą į Visagalio mūsų Viešpaties Dievo galingą ranką - nes tik Jo valia išsigelbėjome iš tos liūdnos padėties. Jo ranka nukreipė mane į vieno seno rusų emigranto generolo Erno namus, kur atsilankė, kaip tik toje dienoje, vienas rusas iš Min. de Obras Publicas, kuris ieškojo kelių trasavimo inžinieriaus. Per pusvalandinį pasikalbėjimą, jis įsitikino, kad esu tinkamas projektuojamai vietai užimti ir atmetęs kandidatūrą vieno statybos inžinieriaus, kitą dieną pristatė mane į Ministeriją de Obras Publicas, Dep.to Direktoriui. Direktorius kalbėjo angliškai ir tuo būdu turėjau progos išsiaiškinti. Kitą dieną paaiškines uždavinį t.umpais bruožais, išsiuntė mane su instrumentais ir darbininkais - peonais į niekada man nematytą vietą ir paliko vieną svetimuose laukuose, tarp svetimų žmonių ir tvorų - aerodromo ploto nustatymui, ko paruošti - niekas informacijų nedavė. Paliko ir išvažiavo: suk pats galvą. Baigiau darbą vietoje - pasiūlė sudaryti projektą aerodromui. Sudariau. Patenkintas. Demonstruoja kitiems inžinieriams, teiraujasi detalėse Patenkintas ir aš. Toliau seka kitas darbas: naujo kelio trasavimas. Vėl ta pati istorija: tarp Tobati ir Cacupe (du miesteliai) reikia praveisti ir suprojektuoti naują kelią. O kaip ir ką - informacijų nėra. Bet čia darbininkai ne peonai, bet kariai - saperai. Ir vėl išvežamas jūsų nuolankus tarnas į vietą, tarp miškų - kalnų ir raistų nepažįstamosiose apylinkėse, be kalbos žinojimo, be žemėlapių, - atlikti uždavinį - tarp dviejų miestelių praveisti patogesnę kelią - tik su viena teise - kelią tiesti per tas vietas ir nuosavybes, kur tamstai atrodo geriau. Vedū, matuoju, niveluoju, projektuoju - ir siunčiu Inžinerijos (Zapatorių) saperų grupei vykdyti projektą. Pradžioje vyresnybė įdomavosi, vėliau metė - ir paliko man vienam atsakomybę. Nuo to laiko dirbu šitame kelių D-te (Departamento de Vialidad do Ministerio de Obras Publicas), gerindamas Paragvajaus įvairius susisiekimo keliuos, ir urbanizuodamas miestelius, nes ir miestelių gatvių grindimų projektai įeina į to D-to uždavinį.

Nuo š. m. sausio mėn. esu etatinis Valstybės tarnautojas M. O. P. «A5» kategorijos, su atlyginimu 450 Guarani mėnesiui - gaudamas kelionpiningių t. y «viat co» 12 G. dienas, be atsisakymo, nemokamą 1 klasės bilietą geležinkeliais, auto trumpesniems susisiekimams ir t. t. Ministerijoje dirbu nuo 7 iki 12 val. - po piet nebedirbu: laisvas kaip paukštis, nuo kontrolės. Komandiruotėje - dirbu kiek man patinka, arba kiek reikia. Ir šiandien pav. šeštadienyje - esu panašioj komandiruotėje - apie 120 km. nuo Assunciono - atlikdamas uždavinį transuoti kelią



nuo Tebicuany miestelio iki São Jose miestelio 30-35 km. atstume, kelias svarbus cukraus fabri-  
kui su Tebieuany susisiekti.

Tokia yra mano Odisseja iki šiol. Visa šeima gyvena Assuncion. Turime tik vieną kambarį, kuriame tokiai šeimai ankštoka. Butų, tikriau sakant namelių trūkumas verčia sėdėti tuo tarpu viename kambarėje. Moku 70 G. su elektra. Užtat neturime ypatingų patogumų. Maistui išei-  
na - vidutiniškai visai šeimai per mėnesį nuo 180 iki 200 G. Nors ir sunku ir brangu, šiaip taip esame apsirengę. Drabužiai ir apavas čia brangūs. Baldų, išskyrus 2 lavas, kaip ir neturime. Viskas brangu ir nuolat brangsta. Žmona visad vargsta su pirkiniais turguje, stengdamosi gauti kuo pigiau. Turint pinigų - galima gauti visko. Bet jų visad stoka, ypač tokiai šeimai kaip mūsų, iš 6 žmonių. Maitinamės pusėtinai, netrūksta nei duonos, nei mėsos, nei riebalų, nei vaisių - nors nesileidžiame į skanumynus. Vaisiai pas mus, per ištisą metą - bananai, graip-frutai, apelsinai, mangos - taip ir neišnykta nuo mūsų stalo. Piena apribojame 1/2 lt. (1,20-1,40 G.). duona 1,20 G. kg. mėsa 1,50 G. cukrus 1,20-1,60, cigaretės 0,30-1,00 G. už pokelį ir t. t. Toks yra maitinimasis Paragvajuje.

Vaikai mokosi: Dalia, kuriai jau sukako 17 metų, lanko Colegio National 2 - 3 - 4 ir 5-oje iš karto ir turi pasiryžimą per ateinančius metus užbaigti vidurinį mokslą - gauti matūrą - ir jei sąlygos leis, pradėti mediciną arba odontologiją čia, ir vėliau, jei bus galimybių, vykti toliau į platų pasaulį, į Braziliją ar šiaurės Ameriką.

Roma - 15 m. berniukas - užbaigė vietinę 6 metų pradžios mokyklą - o dabar 1 klasėje Colegio National (prilyginus mūsų gimnazijos 2 kl.). Be to: jis lanko vakarinius statybos konstruktorių kursus, kuriuos jam teks lankyti normaliai 3 metus.

Tik vienas dalykas kad vaikai, kaip ir mes visi, pametėm visus raudonuosius kraujo rutulius ir visi išbalę.

Ilgimės lietuvių. Trūksta literatūros.

Taip praeina mūsų dienos Paragvajuje. Kas liečia klimata, tai tenka, berods, pasakyti, kad čia bent kiek sausesnis negu Brazilijoje. Blogiausiuose mėnesiuose - gruodis - sausis - vasaris karščiau iki 35-38 C. Bet šiaip dabar pav. turime per žiemą, nuo 6 iki 28 C. šilumos, buvo iki 3 ir iki 0, bet tai pietuose, prie Argentinos sienos. Tie temperatūros šokinėjimai - dienos metu per 10-12 C. nuo 17-29 C. yra nemaloniausieji. Naktimis patalais užsiklojame, ką tik turėdami, o megstukai čia yra būtini. Karštis pakankina 2-3 mėnesius, su vidudienio temperatūra iki 38-40 C. Tuo laiku niekas nejuda, be ypatingo reikalo, beveik visoje šaly.

Su darbu čia niekas nesiskubina. Apie «tempo» supratimo čia niekas neturi. Skubėti čia - blogas tonas, «Manana» t. y. ryt, ir «paciencia» kantrybė, yra mylimiausieji ir dažniausia vartojami apibrėžimai.

Gyvenimą palengvėl čia stumiama nuo ryto, daugumoje iki 11 val. Nuo popietės iki 6-7 val. vakaro - čia visi (net ten, kur po pietų dirbama) tik snaudžia. 8-9 val. visa mūsų «sostinė» apmirusi, net miesto centre retai sutinkama žmonių. Yra žinoma ir kinų ir kavinių, bet nuo 10 val. vakaro pagrindinis judėjimas sustoja, nors tramvajai važinėja iki 1 val. nakties. Nuo vidurnak-

čio prasideda gaidžių rungtynės visame mieste. Pikti liežuviai pasakoja, kad pirmas giesmę pradeda prezidentūros gaidys, o po jo pasileidžia su savo «kukuriekais» vienas po kito, visi miesto gaidžiai, prisilaikant žinoma «grado»

«Smarkiai» dirba tik «juodoji birža», bet irgi tik iki 11 val. Žodžiu, čia ne «smarkaujama» gyvenime, jo niekas «nevaro» o tik stumia. Nors šiaip, iš pažūros, mieste zuja mašinos be sustojimo, bet, turbūt, tik nuo vieno kampo prie kito. Dar sportas - futbolas (naktinis) - tai viskas kuo įdomaujamesi mūsų Assuncionas. Barų ir restoranų, tikrai gerų, kaip ir nėra.

Dar mažiau pastovumo čia su pragyvenimu, nieko nėra tikro ir pastovaus. Nei kainos kurios kyla staiga ir be matomos priežasties, nei atlyginimas, kuris kartais užmirštamam išmokėti ar šiaip neišmokamas per 1-3 mėnesius, nei vietos, kurios dažnai priklauso nuo politinės padėties. Čia niekas nekalkuliuoja pirmyn daugiau kaip 1-2 savaitėms, bet niekas ir nesisieloja, ir kas kaip praminta ir prasistumia. Tas nepastovumas tai yra blogiausia šio gyvenimo yda.

Toks yra Paragvajus - ramusis kraštas - ir todėl, berods, be kokių nors perspektyvų. Gal tų perspektyvų stoka ir neverčia galvoti, kad čia susiradom sau antrą tėvynę, ir kad dar tos antros tėvynės teks ieškotis.

Pagrindinė mano gyvenimo mintis - pastatyti ant kojų jaunoji karta t. y. paruošti ir apšviesti vaikus. Turiu vilties, kad Dievui laiminant, pasieksime geresnio buvio ir įstкурсime.

Šio taip įdomiai savo gyvenimą aprašiusio tautiečio adresai yra toks:

Ing. Juan Ivanauskas  
Departamento da Vialidad  
Min. Obras Publicas y Comunicaciones,  
calle Gral Diaz - esq. Alberdi

Assuncion  
Rep. Paraguay





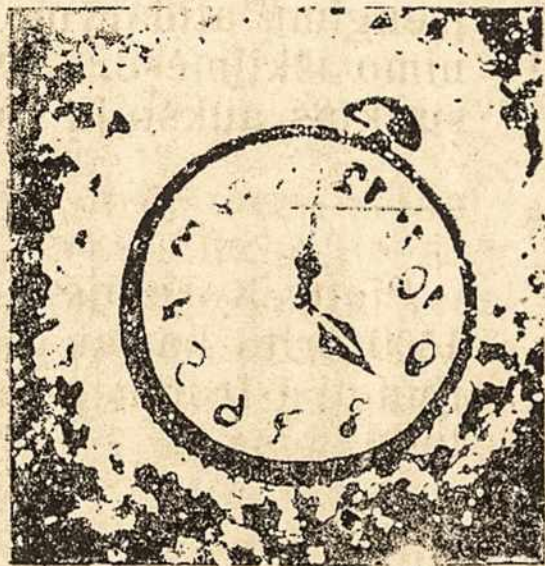


# Maišiesiems



## Laikrodėlis

Tyliai tiksi laikrodėlis,  
Tyliai skaito valandėles,  
Kas tik klauso laikrodėlio —  
Niekuomet nepasivėlins!



Aušta rytas, Saulė teka,  
Laikrodėlis tiksi, šneka,  
Seimininkė nenugirdo,  
Pramiegojusi pakirdo...

Į mokyklą eiti laikas —  
Rašos. vartos lovoj vaikas...  
Jei nežiūri laikrodėlio —  
Į mokyklą pasivėlins...

Reik išsiųsti skubų raštą,  
Bėga Algirdas į paštą,  
Laikrodėlin nežiūrėjęs,  
Randa — paštas jau išėjęs...

Jonas Šiežinys

## Tingus Mokinukas

Kakariekū, Praneli,  
tu dar tebemiegi! —  
Darbštieji mokinukai  
dainuoja jau kely,

Į mielą mokyklėlę  
jie bėga paskubom.  
Juos vilioja mokykla  
ir knygos su žiniom.

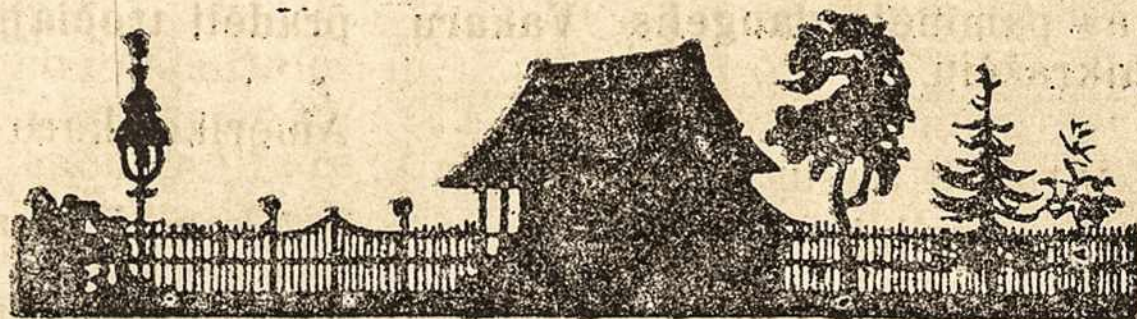
Kakariekū, Praneli,  
tu tik dabar kelies!  
Draugai jau klasėj skaito  
Graziasias knygeles.

Jie žino Kauną, Vilnių,  
piliakalnius senus,  
o būdami darbštučiai  
jie daug dar sužinos.

Kakariekū, Praneli,  
kaip tu ilgai taisais!  
Mokyklėj pamokėlė,  
jau baigiasi visai.

Ten krykštaus, žais vaikučiai  
per pertrauką linksmi,  
o tu, Praneli, liūdnas  
stovėsi užkrosny.

Jonas Najulis



## Gimtinė

Tarp gojelių, tarp miškelių  
ėžuolėlis auga.  
Kiek man amžiaus, tiek jis metų  
viensėdiją saugo.

Puldinėja darbo žmonės,  
aria, aria sėja,  
o kad prakaitas apdžiūtų  
pasitelkia vėją.

Vargšais triūsia, vargšais miršta,  
ištuštėja trobos,  
irsta tvoros, šiepias sienos,  
likusios be globos.

Jau sušiuro senas kiemas,  
vilkes būvį kartų,  
supa dilges šiaurės vėjas,  
kankia švė pria vartų.







### Prašo «Kristaus Vardu»

Maskvos sovietiškas patriarchas Aleksiejus pasiuntė protesto raštą Jungtinių Tautų Organizacijos gen. sekretoriui, kur protestuoja prieš amerikiečių žiaurius bombardavimus Korejoje ir prašo «Kristaus vardu», kad amerikiečiai pasitrauktų iš Korejos.

Tą Maskvos «šaukimąsi į Dievą» paminėjo daugelis Vakarų laikraščių.

### Pirmieji anglų kariuomenės daliniai Korejoje

Rugpiūčio mėn. 29 d. išsikėlė pirmieji anglų kariuomenės daliniai Korejoje. Daliniai atvyko iš Hong-kong, anglų kolonijos Kinijoje. Jiems vadovauja gen. Malcolm, kuris prieš išvykstant iš Hong-kong pasakė kalbą kareiviams. Karioje pabrėžė, kad anglai šiame kare, nors ir toli nuo tėvynės, bet kariauja už Angliją ir už laisvų tautų reikala.

«Korejoje», pareiškė generolas, «jūs kovosite ne su šiaurės korejiečiais, bet su rusais; jūs susidursite ne su šiaurės korejiečių strategija, bet su rusų».

### Komunistinės Kinijos protestas prieš JAV

Kinijos valdžia pasiuntė protesto notą JAV valdžiai, kur JAV yra kaltinamos, kad vykdančios provokacijos žvgius prieš Kiniją, kad JAV lėktuvai yra bombardavę kinų teritoriją. Yra nurodytos trys vietovės Mandžurijoje, kurios nukentėjo nuo bombardavimų.

Notoje reikalauja, kad kaltininkai būtų nubausti, ir kad būtų atlyginti nuostoliai. Panašią notą kinų komunistai iteikė JTO Saugumo Tarybos pirmininkui Malik, kur reikalaujama, kad būtų pasmerkta JAV «agresija» prieš Kiniją.

### Kiniečių komunistų kariuomenė į Koreją

Iš Tokio yra pranešama, kad amerikiečių kariniuose sluoks-

niuose vyrauja įsitikinimas, kad sovietų vadai, labai galimas dalykas, įsakys kinų komunistų kariuomenės daliniams įsiveržti į šiaurės Koreją.

Jau nekuris laikas yra gaunamos žinios, kad kinai koncentruoja stiprias pajėgas Mandžurijoje prie Korejos sienos. Toks kinų komunistų įsikišimas, amerikiečių nusistatymu, būtų ženklas, kad Rusija yra pasirūžusi pradėti trečiąją pasaulinį karą.

### Amerikos karo laivyno įspėjimas

7 karo laivyno eskadros vadas admirolas Charles Joy pareiškė, kad kinų komunistų valdžia turinti du kartu apsigalvoti, prieš pasiūsdama savo kareivius, kad užimtų Formozos salą.

«Septintosios eskadros laivų patrankos yra pasirengusios tuo jau pat atakuoti kinų laivus», pareiškė jis, «jei toks bandymas būtų vykdomas».

### Vakarų Vokietijos ginklavimas

Iš Berlyno UP praneša, kad Vakarų valstybių kariniai ekspertai reikalauja savo vyriausybių, kad būtų sukūrta Vakarų Vokietijos kariuomenė. Yra reikalaujama, kad Vokietija apginkluotų 25 divizijas.

JAV senato karo pajėgų komisijos pirmininkas senatorius Tydings Millard, kalbėdamas per radiją, pareiškė, kad jau nesą galima atidėti ilgesniam laikui Vokietijos apginklavimo klausimą, bent iki tam tikro laipsnio.

Prancūzija ir Anglija, kurios visad priešinosi tokiam apginklavimui, atrodo yra pakeitusios savo nuomonę, kadangi sovietai jau yra apginklavę Rytų Vokietiją.

### Savanoriai į Koreją

Belgija pasiųs 1 batalijoną su šildantį iš 1000 karių - pėstininkų, kurie įsijungs į Korejoje kovojančias JTO karines pajėgas.

Urugvajus priešingai - nesiųs jokios kariuomenės, bet teiks tik medžiaginę pagalbą.

Minas Gerais geležinkelio linijoje tarp Capuerama ir Drumond, nuo bėgių nuvažiavo prekinis traukinys ir nukrito į gilią tarpukalnę. Garvežio katilas sprogo. Du žmonės buvo užmušti ir vienas sunkiai sužeistas.

Rugpiūčio mėn. 29 d. S. Paulyje buvo atsilankęs Respublikos prezidentas gen. Gaspar Dutra. Aukštasis svečias atskrido karo lėktuvu į Cumbica aerodromą, kur dalyvavo naujų įrengimų atidarymo ir pašventinimo iškilmėse. Svečias buvo sutiktas aukštųjų pareigūnų.

Pietų Korejoje išsikėlusieji 1500 britų kariai tučtuojau buijungti į frontą prieš komunistus.

Atlanto Pakta pasirašiasiu valstybių užsienių reikalų ministrai rugsėjo 15-16 d. susirinks konferencijai New Yorke.

Rusai grįžta į Aliantų Tarybą Tokio. Japonijoje. Taip pat JTO Lace Successe, nors Maliko pirmininkavimas pasibaigė, rusai žada dalyvauti Saugumo Taryboje kaip nariai. Jie patyrė, kad dalyvaudami sugeba sugaišinti bet kokius posėdžius ir darbus. Tuo tarpu patys ruošia ir tęsia komunistinius maištus ir užkariavimus.

Šiaurės korejiečių daliniai Pohang kovų sektoriuj toliau vykde puolimus ir užėmė miestą Inamni. Tarp Pohang ir Angangni yra nutrauktas ryšys.

— Kinijoje įsteigta NKVD, nelemtoji sovietų policija, naikinti «liaudies priešus» per kraują bei žudymus.

Rugpiūčio mėn. 29 d. po pietų stiprūs amerikiečių tankų junginiai vykde puolimus prieš komunistų kariuomenės telkinius besigrupuojančius prie Pohang. JTO karinės pajėgos taipgi prieš dvi dienas puolė komunistų užimta miestą Kigyc.



— Šiaurės korejiečiai — komunistai — didelėmis pastangomis skubina aerodromų pataisymo darbus. Kadangi jie iki šiol neturėjo vos apie 15 lėktuvų, manoma, jog jie ruošia aerodromus priimti raudonųjų kiniečių aviaciją, kuri atskris, jei kiniečiai įsikiš į Korejos karą prieš amerikonus ir Jungtines Tautas.

— Pietų Afrika taip pat siunčia į Korėją vieną karo lėktuvų naikintojų eskadrilę, su lakunais ir žemės tarnybos personalu, kovoti prieš raudonuosius.

— Ateinanti pirmadienį į Santos atvyksia Respublikos Prezidentas generolas Eurico Gaspar Dutra. Jis dalyvaus Cubatone žibalo rafinarijos kertinio akmens padėjimo ir statybos darbų atidarymo iškilmėse. Aukštojo svečio priėmimui yra parengta programa.

— Belo Horizonte, Brazilijoje dėl vandens stokos yra kilę neramumų. Miesto kvartaluose kur nėra vandens, gyventojai protestuoja prieš valdžią, kad iki šiol nesiėmė reikiamų priemonių pašalinti dabartinę padėtį. Prie tvenkinių ir vandens baseinų išstatyta stiprios policijos sargybos, bijoma, kad įvairūs agitatoriai pasinaudodami neramumais neišsprogdytų vandens rezervuarų.

Himalajuose įvyko žemės drebėjimas, kokio iki šiolei dar nėra buvę. Atsivėrė naujas vulkanas ir toje srityje pasikeitė visas žemės paviršius. Žuvo keliolika tūkstančių žmonių.

Bulgarijos raudonoji vyriausybė nori ištremti į Turkiją 250.000 turkų, gyvenančių Bulgarijoje jau nuo senai. Turkija nenori tų savo tautiečių priimti ir žada skystis tarptautinėms organizacijoms.

Ta proga prisimintina, jog patys turkai, 1922 metais ištrėmė iš savo krašto 2 milijonus graikų ir Graikija juos turėjo priimti. Dabar giesmė eina iš ki to galo... ir turkams nepatinka.

— Rio de Janeiro rugsėjo mėn 2 d. Sociedade Hipica Brasileira aikštėje įvyks tarptautinės jojimo lenktynės, kuriose dalyvaus Brazilijos, Portugalijos, Čilės ir Argentinos raitininkai.

Trumanas paprašė Kongresą skirti 25 milijonus dolerių užbaigti tyrinėjimus, kaip jūros vandenį paversti geriamu vandeniu.

Prezidentas Trumanas prašė Kongresą paskirti 139 milijonus dolerių, vyriausybės įstaigų išskirstymui ir iškėlimui iš Vašingtono, atstu nuo dabartinės sostinės. Tai yra daroma atsargumo dėliai, kad atominio karo atakomis nebūtų suparaližuota JAV valdžia.

JAV išdalins žmonėms anapus geležinės uždangos t. y. esantiems po komunistų valdžia, 200.000 radio aparatų, kad jie ten galėtų išgirsti teisybę iš laisvojo pasaulio.

— Korejoje raudonieji pradėjo didelį puolimą pietinėje fronto dalyje prie Haman, norėdami prasiveržti link Pusan, Amerikiečiai metė prieš tą puolimą savo tankus, artileriją ir aviaciją, ir tokiu būdu sugniuždė raudonųjų jėgas su didžiausiais nuostoliais puolėjams.

— Antras, panašus raudonųjų puolimas sugniužo prie Taegu. 31-8-50 per vieną tik dieną amerikiečių ir JT aviacija išmėtė ant komunistų 800 tonų bombų.

— Belgijoje prailgintas karo tarnybos laikas dviem metams.

— Anglija t. y. pat pratęsė karo tarnybos laiką iki dviejų metų, ir tokiu būdu veikiančiosios karuomenės skaičių padidino 70.000 vyrų.

— Anglijoje pagamintas pats galingiausias stumties variklis (motor a jato) lėktuvams.

## Jaunimui!

Kas sekmadienis 20 val. Mokoje, lietuvių salėje, Rua Lituania 67, įvyksta jaunimui pasi- linksminimai - šokiai. Per šiuos sekmadienio vakarus galima ir lietuviškai pasišokti: polką, suk- tinį, «Noriu miego» ir t. t.

Ir šių šokių vykdomoji kvie- čia jaunimą gausiai dalyvauti ši sekmadienį 3. 2. 1950, nes bus fotografuojami šokiai ir vel- tui dalinami bilietai vakarui su programa ir šokiais, įvykstan- čiam ateinantį šeštadienį 9. 9. 1959.

Tat visas S. Paulo lietuviškas jaunimas į Moką ši sekmadienį!

Anglijoje išrasta ir pradėta gaminti naujas artilerijos (pat- rankų) sviedinys, kuris po iššo- vimo valdomas ir nuvedamas į taikinį radaro pagelba. Tas iš- radimas daro revoliuciją arti- lerijos ginkla vartojime. Tokiu būdu galima bus tiksliai šaudyti į taikinius už 30 km. o svie- dinius galės valdyti pav. pėsti- ninkų dalinys prieš priešo pozi- cijas jų prieškyje.

— Ateinančio mėnesio vidu- ryje Vašingtone įvyks visų At- lanto Pakta pasirašusių valsty- bių atstovų susivažiavimas, ap- tarti gynybos reikalus.

JAV Kongresas įgaliojo pre- zidentą mobilizuoti visus reika- lingus medikus.

— Vakarinės Vokietijos pre- zidentas Adenauer paprašė pas- vakarų sąjungininkus, kad jie leistų org nizuoti ir apginkluoti 50 divizijų vokiečių karuomenės. Rusijos pavojaus aktyvaizdoje tas pasiūlymas sutiktas palankiai

## Skaitykime,

## Mūsų

## lietuva!



# Tautiečiai BRAZILIJOJE

## «M.L.» Motoristų Vakaras

Rugpiūčio mėn. 19 d. «Mūsų Lietuva» surengė, visų taip laukimą ir linksmą, lietuvių Motoristų Vakarą, kuriame dalyvavo dauguma mūsų kolonijos motoristų ir didelis skaičius tautiečių.

Vakaro programą sudarė sportas: bokso rungtynės ir laisvo stiliaus imtynės. Programos suorganizavime ir sėkmingam išpildime, vadovavo mūsų kolonijos imtininkai B. Adomavičius, S. Žičkus ir boksininkas P. Kalinauskas, kurie su organizuotu šio sporto būreliu, parodė labai įdomių ir gražių, o kartais net jaudinančių numerių.

Po programos, šokiai su gitarėmis ir linksmą muziką užsitęsė iki 4 valandų ryto. Visi šoko geriausioje nuotaikoje. Bufete galima buvo skaniai užkasti ir alučio išgerti.

Atminimui šio São Paulo lietuvių Motoristų Vakarą, buvo keletą kartų nufotografuoti mūsų motoristai, vakaro dalyviai

ir programos išpildime dalyvavusieji sportininkai.

Vakaro dalyvis

Dėmesio!

Norintieji užsisakyti Motoristų Vakare padarytas nuotraukas, prašome kreiptis į «M. L.» redakciją.

DĖMESIO Vila Anastacijos lietuvių!

«Mūsų Lietuvą» dabar jau galima įsigyti ir Vila Anastacio, (lietuvių mokykloje), pas mok. Kubiliuną.

— Batų fabrikui reikalingi darbininkai: traukėjai (montadores) ir piovėjai (cortadores).

Kreiptis - Rua Javaés 719 Bom Retiro



Iš kairės į dešinę: imtininkas Bolis Adomavičius, imtininkas Stepas Žičkus ir boksininkas Petras Kalinauskas

DĖMESIO!

Visi PLB bei jų LOK Valdymų pirmininkai ar jų įgaliotiniai, o taip ir kituose kraštuose esančių bav. P organizacijų vadovybės ar jų įg-niai, yra prašomi skubiai pranešti savo adresus Lietuvybės Išlaikymo Tarnybai. M. Krupavičius, 14d. Pfullingen b. Rtl. Gothe str. 16 - Germany.

— Tautiečiai. radę nelietuviškoje spaudoje įdomesnius straipsnius mums opiaisiais klausimais - prašome juos skubos keliu pasiųsti tokiu adresu: ELTA 14d. Pfullingen b. Rtl. Gothe str. 16 - Germany.

**Dėmesio!**

«Mūsų Lietuvos» redakcijoje galima įsigyti įrištus komplektus «M.L.» 1948 m. nuo Nr. 1 iki Nr. 26 ir 1949 m. nuo Nr. 27 iki Nr. 52.

**Komplekto kaina Cr.\$ 150,00**

PARJUODAMAS

1946 m. 6 toneladų

Dodge - SUNKVEŽIMIS

Kaina 55.000.00  
Įmokant 25.000.00, likusieji 30.000.00 duodama išsimokėjimui vieniems metams.

Suinteresuotieji prašomi kreiptis: R. dos Roseiros, Nr. 19 V. Bela Snr. Henrique.

(Atkelta iš 18 pusl)

Vyrai nieko nedirba, vien tik medžioja, o moterys tai visą darbą atlieka: mandžiokus kasa, mala, žuvis džiovina ir taip toliau. Kai miršta kas iš šeimos, tai kerpa plaukus nuo galvos - plikai. Caraja (Karaža) indėnai turi ir kitoki paprotį: kai jiems sueina 12 m. tai veiduose išpiauna rėžius ir užtepa pelenais ir tas ženklas pasilieka amžinai. Maždaug šioje vietoje dingo be žinios anglas Percy H. Fawcett, kuris prieš 15 m. ieškojo Atlantidos ir M. dos martiros.



## Loterijos Rezultatai!

Liet. R. K. Moterų Draugijos» bažnyčios naudai surengtos loterijos, kuri įvyko š. m. rugpjūčio 20 d. rezultatai:

1. Parduota 1684 bilietai ir gauta pajamų 8.420.00 Cr.

2. Pardavė: Marijona Ginavičienė 174 bilietus, Adele Nadolskienė - 173, K. Miliauskas - 69; po 60 - Anatolija Jakutienė, Ona Paukštienė, Pranė Zagorskienė, Veronika Bajerunienė; Veronika Masienė - 59; po 40 Veronika Lazarevičienė, Elena Petkevičienė, Magdalena Slezianė, Marijona Rinkevičienė, Ona Saldušienė, Antanina Petrauskienė, Liudvika Slapienė, Ona Prancevičienė, Marijona Butrimienė, Magdalena Karaskienė, Lazauskienė, Petronėlė Banienė ir Mikalina Stankevičienė; po 20 - Zofija Kazenauskienė, Ozkinienė, Jeva Stankevičienė, Marijona Keliuotaitienė, Marijona Petravičienė, Zuzana Lukoševičienė, Veronika Vaikšnorienė, Pukienė, Antanina Vikunienė, Ona Krumzlienė, Paulina Startienė, Konstancija Rudokienė, Agota Stoknienė, Ona Petrauskienė, Elzbieta Cariauskienė, Katerina Marcinkevičienė, Ona Jankienė, Veronika Juškienė, Magdalena Rutkauskienė, Zofija Dulinskienė, Julija Teresevičienė, Elzbieta Jarmalavičienė, ir 2 bilietus Skruzdeliauskiene, 7 bilietai prie durų.

3. Išlaidos.

a) Už loterijos fantus 360.00 Cr.

b) už loterijos bilietų atspausdinimą 350.00 Cr.

c) seselėms už kiną loterijos diena 250.00 Cr.

Viso 960.00 Cr.

4. Laimėjusieji numeriai:

0095 — Rūbui medžiaga (Corte para vestido), bilietą pardavė Zofija Kazenauskienė. Medžiaga dar neatsimta.

1195 — Perikitas, - laimėjo neparduotas bilietas.

1741 — Megstukas (Malha de lã), - bilietą pardavė Magdalena Karaskienė - laimėjo Simkūnienė.

1785 — Servizas arbatai (Jogo de chá), bilietą pardavė A. Nadolskienė - laimėjo Elena Kirilauskienė.

1820 — Staltiesė (Toalha bordada), bilietą pardavė A. Nadols

kienė - laimėjo Olga Basilevski.

Valdyba

Padėka

Dėkoju Liet. Kat. Moterų Draugijos Valdybai už surengtą loteriją, iš kurios gautas pelnas bus skiriamas bažnyčios Did. Altoriaus papuošimui; narėms bilietų platintojoms, ypač daugiausiai išplatinusioms p. Marijonai Ginevičienei ir Valdybos pirmininkei Adelei Nadolskienei, kuri taipgi dar paaukojo loterijai megstuką.

Be to, nemaža padėka tenka ir mieliems tautiečiams, padariusiems bažnyčiai auką perkant loterijos bilietus.

Už kleboną kun. K. Miliauskas.

«Mūsų Lietuvos korespondentas Ed. Girčis rašo:

Mečislovas Teresevičius, S. Paulo industrialas, Cruzeiro do Sul lėktuvu buvo atvykęs į Rio biznio reikalais. Jis čia turi atstovybę. Išbuvęs keletą dienų grįžo į São Paulį.

Jis turi industriją ant rua Oriente nr. 787, Industria de Bijuterias «Mercuri». Gamina iš aukso, sidabro ir metalo laikrodžių apyrankes.

Pranas Ramanauskas, sportininkas, Lituanijos futbolistas, Real lėktuvu buvo atvykęs į Rio, aplankyti savo pažįstamų ir pavišėti.

Miguel Zadauskas atvyko į Rio Panair do Brazil lėktuvu iš teritorio do Acre. Jis jau ilgą laiką ten dirba. Pirmą jis dirbo Rio Branco mieste, importo-eksporto kompanijoje. Jis ten išdirbo apie 2 metus. Ir kai ši kompanija atidarė savo skyrių Brasilea miestelyje, jis buvo perkeltas ten, kaip vedėjas, ir čia išdirbo 7 metus. Tas miestas randasi prie Bolivijos sienos. Tik upė Acre skiria Brasilea nuo Cobija miesto, kur tik per tiltą perdrožiai ir jau Bolivija.

Jie eksportavo gumą, riešutus, kailius, odą ir medį. Susitaukęs keletą šimtų kruzeirų grįžo į Rio, ir žada pirktis kokį nors biznį.

José Genevičius gimęs Santos mieste, dar prieš metus laiko buvo paliuosuotas iš kariuomenės. Jis tarnavo tankų divizijoje Rio Dabar dirba šoferiu Linha 12 - Estrada de Ferro - Ipanema, susižiedavo su kokio tai biznierio dukterim ir žada spalio mėn. vesti.

Vito Mačiulis gimęs estado S. Paulo Itaquara miestelyje tarnauja parašiutininkų divizijoje, Campo dos Alfonsos, kur yra Brazilijos karo aviacijos mokykla ir aerodromas.

Broiiiai Dambrauskai, jau apie 10 metų verčiasi namų statyba, kaipo rangovai, Vaclovas neper senai pasistatė namą rua Salda nha. nr. 41 Nova Iguaçu miestelyje.

Inž. Jonas Abraitis dirba Morrison Kundison C6 Vale do Rio doce, Minas Gerais estade. Kompanija veda naują geležinkelį iš Vitoria Espirito Santo į Belo Horizonte.

Tamošius Vilkaitis, išvyko į Curumbu, Mato Grosso estade, ir su juo dar 20 vyrų. Juos išvežė United States Steel Corporation kompanija ten dirbti. Kompanija turi mangano kasyklas Urucuman 18 km. nuo Curumba.

Darbininkai turi pasirašę sutarti - jie gaus atlyginimą už 8 val. ap e 200 kruzeirų.

Adolfas Zakarevičius, Jonas Zagorskas ir Justinas Urbonavičius, šie tautiečiai dirba toli nuo civilizacijos ir arti nuo prancūzų Guniano «Velnio salos». Jie dirba Bethlenem Co netoli Macapa miesto Amapa teritorijoje. Jie dirba prie motorinių laivelių, veža manganą ir geležies rudą iš Macapa uosto Amazonės upe į Sparrow Point uostą, o iš čia laivais į USA.

J. Glodenis išvyko į Baija,





«Mūsų Lietuvos» suruošto São Paulo lietuvių Motoristų Vakaro dalyviai

## PERES & PRANAS LTDA MADEIRAS

Ivairiausios miško medžiagos prekyba, tinkama statybai ir įvairių rūšių baldams.

Peroba de Campos Jacaranda, Cedra, Cerejeira ir kt.

Geriausia ir tinkamiausia Brazilijos miškų medžiaga. Tuoju išpildomas ir didžiausias užsakymas.

Avenida Churchill, 94 - 11.º Andar  
- Sala 1110 Fones 52-0229 - Telegrafu C a b i u n a Rio de Janeiro

## PADĖKA

«Mūsų Lietuva» taria nuoširdų ACIŲ:

Lietuvių S-gos Brazilijoje Valdžiai už leidimą be atlyginimo pasinaudoti Dariaus ir Girėno sale;

Sportininkams Baliui Adamavičiui, Stepui Žičkui ir Petriui Kalinauskui už suorganizavimą programos ir jos įvykdymą São Paulo Lietuvių Motoristų Vakare;

P. p. Matelionienei, Tamaliūnienei, Dantienai ir Balkevičienei už vakaro artistams - sportininkams surengtą vakarienę bei patarnavimą juos bevaishinant;

Lietuviamš motoristams ir visiems tautiečiams už dalyvavimą vakare, už duotus skeibimus ir už vakaro tvarkos palaikymą.

Feliksas Kubilius išvyko į Teopoti Ottoni miestą Minas Gerais estade. Jo kelionė bus vesuvių reikalas. Jis žada šį mėnesį vesti kokio tai dvarininko dukterį.

Jonas Jozukevičius jau devy ni metai kai dirba DNEF, šis geležiukelis sujungs šiaurę su pietais. Jau galima traukiniu važiuoti iš Porto Alegre į Gatal, Rio Grandė do Norte. Tą kelią, 6.603 km. turi važiuoti visą savaitę.

Jozukevičius ilgą laiką gyv. Cacule mieste, Baijos estade ir dabar gavo 60 d. patostogų ir randasi Rio, o taip pat žada ap lankyti ir S. Paulį.

Edmundas Dubauskas, gimnazistas, jau visa savaitę kaip serga, Gyv. rua Santa Pastora nr. 17 Rio.

Edvardas Girčis buvo išvykęs į šiaurę, Marajon salon Paravalsstybėje, ir štai keletas žodžių apie kelionę.

Marajo sala turi 35.200 kv. km. turi 281 dvarą, dvaruose augina raguočius. Žmonės maišyti, 70% indėnų kilmės: Marazo, Araacas, Xavantes. Negrų ir baltųjų visai mažai. Saloje krokodilų yra daugiau negu visoje Brazilijoje. Čia yra tikra onų (Brazilijos tigrų) ir Tararugų (vėžlių) žemė. Jų yra čia kaip bičių avily. Krokodilų

mėsos visose prekyvietėse pilna ir ne tik mėsos, bet ir jų kaulų miltų. Žmonės džiovina krokodilų kaulus ir sumala. Jie yra daug brangesni už mėsą ir vadinami jecarėtinga. Žmonės čia tiki, kad tuose miltuose yra didelis skaičius vitaminų. Amazonėje, prie Marajo salos, yra daug piranių, peixe-boy ir puracurų. Tos žuvys sveria iki 300 kg. Grįždamas iš Marajo salos užsukau į Serra do Ronca dor, Posto Pimental Barbosa. Tai tikrųjų indijonų žemė, visiškai nemačiusi civilizacijos. Labai yra įdomus, Xavantes vyrai, kaip skulptūra, o moterys visai prasto sudėjimo. Kiekvienas turi po kelias moteris.

(Nukelia į 16 pusl.)



**ARNALDO FELMANAS**  
R. CONS. CRISPINIANO, 20  
8.O ANDAR, SALAS 811/814

TELEFONE, 4-0870  
END. TELEGR. FELMANAS.  
SÃO PAULO, BRASIL.

Firma «ARNALDO FELMANAS» siūlo patogiomis išsimokėjimo sąlygomis puikius sklypus šiose Vilose — V. Oratorio, V. Lucia, V. Nova Granada ir Brooklyn Paulista Novo.

Firmos savininkas *Arnoldas Felmanas*, Gedimino ordeno kavaličius, šiuo metu Brazilijoje garsus ne vien žemių pardavinėjimu ir naujų vilų kūrima. Jo sudaryti «NUOSAVOS PIRKIOS» planai «Casa Propria» ir pastangos — STATYBOS MAŠINŲ PAGALBA — išspręsti butų stokos klausimą šalies didmiesčiuose išgarsino jį po visą kraštą ir padarė artimu bendradarbiu tiek São Paulo valstybės, tiek ir Respublikos vyriausybės. Dideliu A. Felmano rūpesčiu yra, kad S. Paulo pakraščių vilos, turėty gerą susisiekimą su centru, paštą, vandentiekį, kanalizaciją, ir visą kitą, kas gali pakelti nuosavybių vertę. Ir A. Felmanas panaudos visas legalias priemones, kurios gali padėti jam siekiant šio tikslo.

## “FOTO PRINCEZA”

### LIETUVISKA FOTO ATELJE

Av. Alvaro Ramos, 1160 (Prie pask. sustojimo vietos autobuso 33 Quarta Parada).

Įvairaus didumo padidinti portretai — spalvuoti!  
FOTO ant parceleno, antkapiams

Meniškos, gražios foto nuotraukos!

Greitas ir sąžiningas darbas!

Lietuviams pigiausios kainos!

\*\*\*\*

*Aplankykite!*

**Savininkas - Vladas POCIUS**

Parduodamas namas - Vila Celeste

3 miegamieji kambariai, 1 svečių kambarys.

2 verandos - virtuvė - vonia ir barakas.

Teirautis: Rua 7, 43-B. Vila Zelina

Įvairiausių Medžio Išdirbinių Dirbtuvė

## Mykolo Uselio

**Santo Amaro**

Av. de Pinedo, 931/41 Telefone 139

\*\*\*\*

Priima užsakymus langų, durų, venezianų, atlieka visokius medžio įrengimus raštinėms, *bankams, stato laivelius, sūdeda* parketo grindis, ir atlieka visokius kitus medžio darbus.

Nepasigailėk laiko pasiteirauti!

ČIA DARBAS ATLIEKAMAS PIGIAU KAIP KITUR

## FILATELISTAI!

Pigiai parduodu vertingas įvairių valstybių pašto ženklų kolekcijas, jų tarpe ir Lietuvos.

Kreiptis šiuo adresu:

M. Laupinaitis, Rua das Saudades, Nr. 19.

Vila Bela - São Paulo



# UŽSAKYKITE "MŪSŲ LIETUVA" SAVO PRIETELIAMS



## CASAS SÃO JORGE



APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai,  
Taip pat batukai moterims ir vaikams.

Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

**INDUSTRIA E COMERCIO DE  
CALÇADOS MATELIONIS LTDA.**

KRAUTUVĖS:

Rua São Caetano, 526

★

Rua São Caetano, 510

FABRIKAS IR RASTINĖ:

Rua Javaés 719

São Paulo

Jei reikia tavo **AUTOMOBILIUI**

vidus iškloti medžiaga ar oda, arba  
nori bendrą reformą padaryti savo

**M A Š I N O S,**

visuomet kreipkis į

ALEKSĖJAUS VINOKUROVO

**Tapeçaria "ALEX"**

Posto de Serviços "Vila Prudente"

RUA IBITIRAMA, 200 — — V. PRUDENTE

Residencija: AV. ZELINA, 691

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!

Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

**Arte Grafica**

**LITUANIA LTDA.**

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

AVENIDA ZELINA, 706

Visą korespondenciją prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

Composto e impresso na

**ARTE-GRAFICA LITUANIA** Ltda.

AVENIDA ZELINA, 706 - SÃO PAULO - VILA ZELINA